

Määräykset shakin tuomarikoulutuksesta, arvonimistä ja pätevyysvaatimuksista

Yleisiä määräyksiä

1. Tämän säännösten määräykset ovat voimassa kaikissa Suomen Shakkiliiton hyväksymissä shakkikilpailuissa, jotka tulevat jonkin SSL:n hyväksymän vahvuusluokituksen laskentaan.
2. Shakkikilpailujen toimitsijatehtävissä voi toimia vain henkilö, jolla on tämän säännösten määräämin edellytyksin voimassa oleva toimitsijapätevyys.
3. Shakkikilpailujen toimitsijoiden arvonimet ovat: shakkitoimitsija, turnausjohtaja, shakkituomari, FIDE-tuomari ja kansainvälinen shakkituomari.
4. Oikeus toimia toimitsija- ja turnausjohtajakurssien kouluttajana on shakkituomaritoimikunnan jäsenillä ja toimikunnan erikseen nimeämällä shakkituomareilla.
5. SSL pitää rekisteriä kaikista kilpailutoimitsijoista ja heidän arvoistaan. Rekisteriin merkitään toimitsijoiden suorittamat kurssit ja kokeet sekä heidän opetustehtävänsä. Lisäksi rekisteriin merkitään saadut tiedot toimitsijoiden kilpailuissa suorittamista tehtävistä.
6. Näiden sääntöjen kehittämisestä sekä kilpailussa tapahtuvan toiminnan valvonnasta vastaa shakkituomaritoimikunta, joka antaa vuosittain raportin SSL:n hallitukselle. Näiden sääntöjen muutokset vahvistaa Shakkiliiton hallitus.

Koulutusmääräykset

7. Toimitsijan tai turnausjohtajan arvon saadakseen on henkilön osallistuttava vastaavalle kurssille ja suoritettava kurssin koe hyväksyttävästi.
8. Suoritettu kurssi antaa pätevyyden tehtäviin kurssin suorittamisvuonna ja sitä seuraavien neljän kalenterivuoden aikana.
9. Toimitsijapätevyys voidaan uusida suorittamalla arvon edellyttämä koe. Koetilaisuutta voi edeltää 2-3 tunnin kertauskurssi. Uusintakoe on mahdollista suorittaa myös kirjeitse shakkituomaritoimikunnan hyväksymällä tavalla.
10. Shakkituomarilta, FIDE-tuomarilta tai kansainväliseltä tuomarilta ei vaadita uusintakoetta, mutta säilyttääkseen sääntöjen tuntemuksen hänen edellytetään osallistuvan vähintään viiden vuoden välein kursseille, joissa käsitellään shakkisääntöjä tulkintoineen sekä perehdytään mahdollisiin uusiin sääntökohtiin. Yli 10 vuotta epäaktiivisena olleen tuomarin on kuitenkin suoritettava myös uusintakoe saadakseen toimia shakkituomarina Suomessa.

Arvot, koulutustaso ja arvonimen antamat oikeudet

Shakkitoimitsija

11. Shakkitoimitsija voi toimia kilpailutoimikunnan täysivaltaisena jäsenenä.
12. Shakkitoimitsijan arvon saa suorittamalla korkeintaan 8 tuntia kestävästä toimitsijakurssin.

13. Kurssiohjelma käsittää:

- lähishakin säännöt
- lisenssisäännöt
- digitaalisten shakkikellojen käytön
- muuta kilpailujen järjestämiseen liittyviä perusasioita

14. Edellä mainituista aiheista laaditun kokeen perusteella annetaan hyväksytyille shakkitoimitsijan arvo.

15. Shakkitoimitsijan arvo voidaan myöntää 15 vuotta täyttäneelle henkilölle.

16. Toimittuaan vähintään kolmessa (3) selo- tai sitä vastaavassa turnauksessa kilpailutoimikunnan jäsenenä shakkitoimitsija voi ilmoittautua turnausjohtajakurssille.

Turnausjohtaja

17. Turnausjohtaja voi toimia kilpailun tuomarina, kilpailun johtajana ja vajaakierroskilpailun parien määrääjänä.

18. Turnausjohtajan arvon saa suorittamalla toimitsijakurssin jälkeen korkeintaan 8 tuntia kestävä turnausjohtajakurssin.

19. Kurssiohjelma käsittää:

- lähi- ja pikashakin säännöt tulkintoineen
- vahvuuslukujärjestelmän
- vajaakierroskilpailun järjestämisen
- parien määräämisen perussäännöt
- Swiss-Manager –ohjelmiston käytön
- vertailujärjestelmät
- muut kilpailujärjestelyjä koskevat määräykset

20. Edellä olevista aiheista laaditun kokeen hyväksyttävästi suorittaneet saavat turnausjohtajan arvon.

21. Shakkitoimitsija- ja turnausjohtajakurssi voidaan pitää yhdistettynä. Vastausten perusteella voidaan kokeisiin osallistuva

- hyväksyä turnausjohtajaksi
- hyväksyä shakkitoimitsijaksi
- hylätä

22. Turnausjohtajaksi hyväksymisen ehdoksi voidaan asettaa tietty minimipistemäärä erityisesti turnausjohtajan toimenkuvaan liittyvistä kysymyksistä (parien määritys, kilpailun johtoon liittyvät asiat jne.).

23. Turnausjohtajan arvon saaminen edellyttää, että kokeessa hyväksytty on toiminut näiden määräysten edellyttämät kerrat kilpailutoimikunnan täysivaltaisena jäsenenä.

24. Turnausjohtajan arvo voidaan myöntää vain 18 vuotta täyttäneelle henkilölle.

Shakkituomari

25. Shakkituomari voi toimia kaikissa kilpailujen johtotehtävissä. Suomen mestaruuskilpailujen

päätuomarin tehtävässä voi toimia vain henkilö, jolla on vähintään shakkituomarin arvo.

26. Shakkituomarin arvo voidaan hakemuksen perusteella myöntää turnausjohtajalle, joka on toiminut vähintään kuudessa (6) kilpailussa tuomarina, kilpailun johtajana tai parien määrääjänä, kussakin näistä tehtävistä vähintään kerran. Lisäksi turnausjohtajan tulee olla osoittanut hallitsevansa nämä tehtävät ja olla yleensä osoittanut riittävää shakin tuntemusta.

27. Shakkituomarin arvo voidaan myöntää 18 vuotta täyttäneelle henkilölle.

FIDEn tuomariarvot

28. FIDE-tuomarin ja kansainvälisen shakkituomarin arvon myöntää Kansainvälinen Shakkiliitto (FIDE) jäsenjärjestönsä tekemän esityksen perusteella. Ehdotuksen FIDE-tuomarin ja kansainvälisen tuomarin arvon anomiseksi kansalliselle shakkituomarille voivat tehdä shakkikerhot, -liitot tai yksityiset henkilöt SSL:n hallitukselle. Ehdotuksen voi tehdä myös shakkituomaritoimikunta, joka antaa myös muiden tahojen esityksistä lausuntonsa henkilöiden pätevyydestä FIDE-tuomarin tai kansainvälisen shakkituomarin arvoon. SSL käsittelee ehdotukset ja myönteisessä tapauksessa toimittaa ne edelleen FIDELLE.

FIDEn vaatimukset näiden arvojen saamiseksi on kuvattu täsmällisesti FIDEn käsikirjassa. Alla on mainittu oleellimmat näistä vaatimuksista.

FIDE-tuomari

29. FIDE-tuomarin (FT, englanniksi FIDE Arbiter eli FA) arvon myöntämiseksi vaaditaan:

FIDEn tuomariseminaariin (FIDE Arbiter Seminar) osallistuminen ja siihen liittyvän kokeen hyväksytyt (vähintään 80 %) suorittaminen.

Kokemus tuomarina ainakin kolmessa (3) FIDEn vahvuuslukulaskentaan kuuluvassa kilpailussa. Näitä tulee olla kahta eri tyyppiä (täyskierroskilpailu, vajaakierroskilpailu, joukkuekilpailu) ja niillä on osanottaja- ja kierrosmäärää koskevia vähimmäisvaatimuksia.

Kansainvälinen shakkituomari

30. FIDEn asettamia vaatimuksia kansainvälisen shakkituomarin (KvT, englanniksi International Arbiter eli IA) arvon myöntämiseksi ovat mm. seuraavat:

Laaja kilpailun hoidossa tarvittavien menetelmien ja teknisten apuvälineiden käytön hallinta sekä englannin kielen keskustelutaito.

FIDE-tuomarin arvo ja sen saavuttamisen jälkeen kokemus päätuomarina tai apulaispäätuomarina ainakin neljässä (4) FIDEn vahvuuslukulaskentaan kuuluvassa arvokilpailussa. Tällaisia ovat mm. henkilökohtainen SM-kilpailu, FIDEn pelaaja-arvonimikiinnityksiin oikeuttava kilpailu, sekä yli sadan pelaajan vajaakierroskilpailu.